

veļa un splāviens pāri plecam

DIENAS TĒMA

EKSPERTS

Apakšbikses uzvaru nenes

Oskars Kļava, Liepājas Futbola skolas vadītājs

Jo vecāks kļūstu, jo vairāk izprotu un apzinos, ka vienīgais, kas patiešām dod rezultātu, ir sistemātisks darbs un sevis sagatavošana. Kad biju jaunāks un pats spēlēju, pamanīju, ka ir ļoti dažādi mānīticiņas veidi. Vārdos nesaukšu, bet viens no Liepājas spēlētājiem uz katru spēli velk vienas un tās pašas apakšbikses. Šorti un zem tiem laimīgās Sūkļa Boba (*Sponge Bob*) apakšbiksītes. Viņš tiešām uzskata, ka tās nes veiksmi, un, ja gadījies tās aizmirst, sākas problēmas – spēlētājs pārdzīvo, netic sev. Vēl ir pieņemts, ka, iznākot uz laukuma, zaļajā virsmā lec kādas divas trīs reizes ar vienu kāju. Tas ir pasaulē izplatīts veiksme paņēmieni.

Kādam tā ir lūgšanās pirms spēles, kādam īpašais apģērbs vai aksesuāri, kāds piekopj citus uzmundrinošus rituālus pirms spēlēm. Ja tas nav izdarīts, spēlētājs pats sevi sāk noskaņot uz negatīvo – viss būs slikti, spēle šodien būs slikta.

Es biju aizsargs, mana pozīcija tik daudz neprasija to ticību māņiem. Viens ir skaidrs – vis-

mānīticiņākie ir vārtsargi, nereti viņi cenšas savus vārtus noburt, apvārdot, liek pie vārtiem dažādas lietas, pat aprok – lai tikai mazāk vārtos ielido. Nākamie, kas vairāk ļaujas šādiem veiksme meklējumiem, ir uzbrucēji. Viņi tomēr ir tā spēles redzamākā daļa, kas ir skatītāju acu priekšā, pieļauj, tāpēc tas viņiem ir jo īpaši svarīgi.

Jūs varat novērot, ka arī Liepājā treneri uz spēlēm velk vienas un tās pašas drēbes, formas vai kurpes. Arī komanda spēlē vienā formā, kamēr vinnē, ja sāk zaudēt – maina uz citas krāsas formu. Tas ir izteikti. Tāpat arī dziesmu izvēle – kamēr vinnē, liek vienu un to pašu, ja neizdodas – maina.

Lai gan jaunībā arī es ļāvos sakritību meklējumiem. Bija kāda veiksmīga spēle, un sāku domāt – tā, ko es darīju pirms šīs spēles? Paēdu! Tātad tas strādā, sāku piekopt. Pēc pāris spēlēm gan tas vairs nestrādāja. Laikam ejot, mani meklējumi beidzās, jo sapratu – nu nenes uzvaru apakšbiksītes vai citas lietas, tikai darbs.

Būtībā tie rituāli katram individuāli palīdz psiholoģiski sagatavoties, iedvesmoties, pieslēgties spēlei. Jā, iespējams no malas tas izskatās smieklīgi, bet, ja tas dod pārliecību vai nomierina, – kāpēc ne? Un ja vēl tas nes rezultātu!

Mēs esam tuvāk ziemeļniekiem, tāpēc mūsu dabā ir slēpt savus rituālus, talismanus un citas veiksme piesaukšanas metodes vai vismaz to darīt, svešām acīm neredzot. Te mēs atšķiramies no latīņamerikāņiem, afrikāņiem vai dienvideiropiešiem, jo viņi to izrāda atklāti – laukumā veic rituālus vai publiski bučo krustiņu. Mēs visu darām klusiņām, lai nenoskauž.

AMULETI AIZSARDZĪBAI

- **Sudraba rotas** – bloķē jebkuru negatīvo enerģiju.
- **Saspraužamā adata aizsardzībai** – nostiprina biolauku.
- **Sarkana dzijas pavediena aproce** – izsenis tiek uzskatīts par aizsargu pret slimībām, neveiksmēm un ļaunas acs.
- **Sāls** – aizsargā pret negatīvo enerģiju.
- **Krustiņš** – spēj cilvēku pasargāt no jebkura ļaunuma. Pat tad, ja cilvēks, kas valkā krustiņu, nav ticīgs, tas neko sliktu tam nenodarīs.
- **Akmeņi-kristāli** – dziedina, aizsargā, nes veiksmi, mīlestību.
- **Ļaunās acs amulets nazars** – no stikla veidots disks vai lode, kurā atveidota acs no dažādu krāsu koncentriskiem apliem vai asaras formā. Nazarus Tuvajos Austrumos var ieraudzīt visur – pat uz Turcijas lidmašīnām.
- **Ļaunās acs amulets hamsa (Dieva roka)** – atvērta labā plauksta daudzās kultūrās vēsturiski ir aizsardzības simbols, kas radies vēl pirms kristietības un islāma.

AVOTS: EZOTĒRIKAS APCIRKŅI

UZZIŅAI

KAM TICĒJA LATVIEŠI?

● **Gadalaiki.** Ja pavasarī plūdu laikā nav plūdu, tad tie būs visu nākošu vasaru. Pavasarī, pirmo reizi pērkonī dzirdot, galva jādausa ar akmeni, tad nekad neuznāks galvas sāpes. Ja mazās skudriņas pūznīšus taisha augstus, būs slapjš rudens; ja zemus – tas būs sauss. Ja dzeguze beidz kūkot pirms Jāņiem, būs īsa vasara, ja pēc Jāņiem – gara vasara. Ja mušas lidinās mājās vēl rudenī, gaidāma ļoti silta ziema.

● **Cilvēks.** Ja dēls izskatās pēc tēva – būs nabadzīgs, ja pēc mātes, tad būs bagāts. Jaunlaulātiem pirmajā naktī zem gultas jāliek cirvis vai zāģis, tad būs puika. Ja noliks slotu vai pavārnīcu, būs meitene. Ja sieva uz grūtām kājām paliek skopa, tad dzimis dēls. Ja kāds smejas par citu cilvēku vainām (garīgiem un fiziskiem trūkumiem), tad šīs vainas parādās pie viņa paša bērniem. Kam ir zilās acis, tie ir godīgi cilvēki, kam ir brūnas, tie negodīgi.

● **Kāzas.** Līgavu vedot iekšā vīra mājā, jāskatās, kur viņa skatu met vispirms. Ja griestos – būs lepna, ja grīdā – būs klusa un pieticīga, ja uz krāsnī – būs slinka un liela gulētāja. Ja pirmo nakti jaunā pāra gultas vidū bedre, tad tie mīļi dzīvos. Ja grīb, lai jaunajam pārim labi klājas, tad uz kāzām nedrīkst citu dzīvnieku kaut kā vienīgi cūku. Pirms kāzu dienas jaunajam pārim pusnaktī jāiet plikiem peldēties, tad būs laimīga dzīvošana. Kāzās brūtei jāiziet ārā un trīs reizes jāpārmet kurpe pār jumtu, lai būtu čakli bērni. Ja jaunā sieva, kāzu naktī nost gērbjoties, savu kleitu uzliek vīra biksēm pāri, tad visu mūžu viņu zem savas valdīšanas turēs.

● **Nāve.** Ja apogs nāk mājas tuvumā un kliez: ui, ui, ui! tad tas ir uz miršanu. Ja mirušais uzsūta kādu nelaimi, tad uz viņa kapa jānoliek nauda, kāds graudiņš vai kas cits, lai nelaieme aizietu. Ja kāds, uz bērēm braucot, pirmo ceļā satiek vīrieti, tad viņa rados pirmais mirs vīrietis, ja sievieti, tad mirs sieviete. Ja bērū dienā sliktis laiks – nelaiķis dzīvē neesot suņus un kaķus mīlējis. Citi uzskatīja, ka lietūs nozīmē, ka mironis vēlē labu, un otrādi. Ja bērēs nevienam trauku nesaplēš, tad otru gadu atkal tanīs mājās būs bēres.

● **Maize.** Kad maizi cep, tad izslauka tīru istabu, lai citu gadu būtu tīri rudzi. Maizi vājaga mīcīt un krāsnī šaut veselīgai, tuklai sievietei, jo tad maize būs mīksta un gausa. Maizes mītne vai kāsis jāmazgā tīri, lai bērni nestaigā ar puņķainiem deguniem.

● **Dažādi.** Kad kādu aprunā vai apsmej, tad jāuzspļauj uz kreisās rokas īkšķa naga, citādi apsmieklis kriet uz pašu apsmējēju atpakaļ. Kad jaunas meitas pirtī iet pērties, tad viņām jāsaka: "Dieviņ, dod man tādu vīriņu, tik mīļīgu kā pirts gariņš, kā pirts slotiņa, kā liepu lapiņa, ne pīpju pīpotāju, ne ragu ragotāju, ne dālderu mētātāju, ne brandvīna dzērāju." Tārpiņu nevājaga mocīt, tad Dievs liks pastarā dienā mocīties kā tārpam. Ja niez kreisais vaigs, tad būs jāsmējas, bet, ja niez labais vaigs, tad būs jāraud.

DAŽĀDI AVOTI

tas dod mieru. Tāpēc jau tie simboli ir – ja tu nejūties gana spēcīgs kādā dzīves posmā, ļoti gribas, lai ir kāds, kas stingri stāv pār tevi, kur tu vari patverties. Tā nu mēs paši sev radām šo drošības sajūtu ar tādām jaukām lietām no malas," Ieva ir pārliecināta.

Iemantot mierīgu prātu

Tas ir pētīšanas vērts jautājums: kurā brīdī ticējumi pārvēršas aizspriedumos un mānīticiņās bailēs? Vai tie, kas neapēd nevienas pašu pieclapu ceriņziestu, gada laikā nepiedzīvo nevienas laimes mirkli? Dzīve vairumam ļaužu nekad nav bijusi ne viegla, ne paredzama. Laikam jau ticība iepriekš paredzēt lietas, notikumus mūsu senčiem devusi spēku stāties pretim vai būt sagatavotiem nezināmajam. Ja ir ticējumi, tad ne jau velti tie cēlušies, un tāpēc vēl šodien ne viens vien tic to pareizībai un izmanto savā ikdienā. Ticējumi, jā, arī māņi 21. gadsimtā cilvēkam ļauj kaut mazliet pretoties neziņai un bailēm no tā, kas lielāks par paša saprašanu un iespējām. Lasot latviešu ticējumus, pavisam ātri var nonākt pie secinājuma, ka tie var būt patiesi pretrunīgi. Te divi skaidrojumi.

Pirmais, ja kāzu dienā līst, tad laulība būs veiksmīga, jo lietūs noskaloja visu iespējami sliktu. Otrais. Ja līst, laulībā neveiksies, jo būs daudz asaru.

Senatnē, lai izdzīvotu, lai mazinātu savu neziņu un neaizsargātību, ļaudis meklēja dabā saskatāmas zīmes, vēroja sakarības cilvēku un dzīvnieku uzvedībā. Ticējumi joprojām ne vienam vien palīdz iemantot mierīgu prātu un, piemēram, brīdina atturēties no sliktā: ja uz galda atstāsi nazi ar asmeni uz augšu, piedzims kāds zaglis vai laupītājs. Vai smieklīgi? Jā gan, bet, ja šāda ticējuma ievērošana pieaugušos vai bērnus patiesībā pasargā no smagas traumas?

Lai arī ticējumi dzimuši un ļaužu prātos turēti kā palīgi, vajadzētu ņemt vērā, ka akla ticēšana un sekošana tiem var kļūt par kaut ko līdzīgu atkarībai, kas pie laba nenoved. Atkarība cilvēku ierobežo un atņem brīvību, jo visu laiku jāuzmanās, ka tik kaut kas nenotiek. Pret senču ticējumiem vajadzētu izturēties ar cieņu un kā pret daļu no tautas senā mantojuma, pat, ja šodien lielākā daļa no tiem nekādi nav savienojama ar dzīvi tagadnes apstākļos.▶

Ja pirmajā brīdī šķiet, ka mītiem apvīts ir melnais kaķis, domājams, jūs neesat sastapušies ar kurmi. Tiklīdz dzīvnieks nonācis kapu teritorijā – miera vairs nebūs. Ticējums vēsta, ja kurmis piederīgo kapus izrok, tad kādam no tuviniekiem jāmirst.

<< Kurš gan nezina, kā garšo ceriņa zieds ar pareizo ziedlapu skaitu? Vai tiešām kāds vēl nav zilējis margrietīgas lapās, lai izskaitļotu – mīl vai nemīl?

"Mans spēks ir vecmāmiņas gredzens. Nekad nenovelku, vienmēr man pirkstā, un tiešām ticu un jūtu, ka tas mani sargā. Esmu pamanījusi, ka brīžos, kad jāpieņem lēmums, knibinos ap to, grozu," saka Inese. Savukārt Zaiga makā nēsā piparmētras lapiņu ar kanēli, esot dzirdējusi, ka tas nesot pārticību, lai gan sievietei liekas, ka īsti šis amulets savu funkciju nepilda. "Bet kas zin, ja tā nebūtu, varbūt ietu vēl cābīgāk," viņa prāto.

Kāda cita sieviete vāc akmeņus, kas uzrunā, viņas kolēģe kabatā nēsājot kastaņus, kas sevī uzsūcot negatīvo enerģiju.

"Personīgi man ir daudz rotu, arī mājās šādas tādas zīmes ir, makā zvīņas un pāris smukas monētiņas, bet nevienai īpašu talismanu statusu neesmu piešķīrusi," stāsta Jolanta.

Ieva atklāj, ka vienu brīdi nēsājusi modē ienākušo sarkano diedziņu ap roku. "Izlasīju Jahūda Berga grāmatu "Kabala spēks" un kaut kā jutu iekšēju vajadzību. Lūdzu vīram, lai man to uz sien septiņiem mezgliem, domājot ko labu. Vai tas pasargāja mani? Nav ne jausmas, toties vienu zīnu droši – tiklīdz es to pamanīju sev uz rokas, atcerējos, ka man pašai jāievēro labestība pret citiem, pat tad, kad negribētos. Drīzāk tas pasargāja citus no manis," viņa smejas. Patiesībā gan ticot tikai vienam amuletam – mantotam krustiņam. "Jā, lai arī neesam reliģiskie fanāti, laikam drošību vairāk jūtu reliģiskās lietās – bērnu sargā svētbildītes pie viņu gultas, man krustiņš kaklā. Grūtos brīžos padedzinu kristību sveces. Man